

Septuagesima

Tid og sted: Ødsted og Jerlev d. 17/2 2019

Skriftlæsninger

Jer 8,22-23: Den, der er stolt, skal være stolt af dette, at han har indsigt og kender mig.

1 Kor 9,24-27: Vi er afholdene i alt for at få en sejrskrans, der ikke visner.

Matt 20,1-16: Arbejderne i vingården

Salmevalg

752: Morgenstund har guld i mund

448 (dåb i Jerlev); 294: Talsmand som på jorderige (Ødsted)

370: Menneske, din egen magt

170: Fra verdens morgenstund udgår

728: Du gav mig, o Herre, en lod af din jord

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus

Jesus sagde: ”Himmeriget ligner en vingårdsejer, der tidligt om morgenen gik ud for at leje arbejdere til sin vingård. Da han var blevet enig med dem om en dagløn på en denar, sendte han dem hen i sin vingård. Ved den tredje time gik han ud og så nogle andre stå ledige på torvet, og han sagde til dem: Gå I også hen i min vingård, så skal jeg betale, hvad I har ret til. De gik derhen. Igen ved den sjette og den niende time gik han ud og gjorde det samme. Ved den ellefte time gik han derhen og fandt endnu nogle stående dér, og han spurgte dem: Hvorfor har I stået ledige her hele dagen? De svarede ham: Fordi ingen har lejet os. Han sagde til dem: Gå I også hen i min vingård. Da det blev aften, sagde vingårdens ejer til sin forvalter: Kald arbejderne sammen og betal dem deres løn, men sådan, at du begynder med de sidste og ender med de første. Og de, der var blevet lejet i den ellefte time, kom og fik hver en denar. Da de første kom, troede de, at de ville få mere; men også de fik hver en denar. Da de fik den, gav de ondt af sig over for vingårdsejeren og sagde: De sidste dér har kun arbejdet én time, og du har stillet dem lige med os, der har

båret dagens byrde og hede. Men han sagde til en af dem: Min ven, jeg gør dig ikke uret. Blev du ikke enig med mig om en denar? Tag det, der er dit, og gå! Jeg vil give den sidste her det samme som dig. Eller har jeg ikke lov til at gøre, hvad jeg vil, med det, der er mit? Eller er dit øje ondt, fordi jeg er god? Sådan skal de sidste blive de første, og de første de sidste.”

Prædiken

Se, her er et liv til dig!

Man siger, at lediggang er roden til alt ondt. Det, tror jeg, er rigtig nok i den forstand, at lediggang er tomhed. – Om end jeg kan komme i tanke om meget ondt skabt af folk i fuldtidsjob! Lediggang vil sige, at man intet formål har. Den, der er ledig, er overflødig. Den, der er ledig, har ingen mening i tilværelsen.

Det siger sig selv, at jeg her taler om lediggang ud fra et meget snævert perspektiv eller logik. Men det er en logik, vi må gå ind på, hvis vi vil forstå lignelsen, altså den lille fortælling om Guds rige, som Jesus fortalte sine tilhørere.

På torvet står de ledige, dag ud og dag ind, og venter på, at der kommer nogen for at hyre dem.

I dag ville vi måske kræve af de ledige, at de tog ud for at opsøge arbejdet selv; man skal være aktivt arbejdssøgende i dag, når man er ledig. Men det fungerede altså anderledes på den tid i Palæstina: De ledige, eller daglejerne, stillede sig op på torvet sammen med de andre daglejere, og så ventede de til der kom en forbi, gerne tidligt om morgenen, for at hyre dem. Daglønnen var en denar.

Men tænk at stå der sammen med de andre og aldrig blive hyret. Eller at være den, der altid bliver hyret til sidst. Ligesom i skolen, når der skulle vælges fodboldhold med første og anden vælger. De bedste blev altid valgt først. Efter mange frikvarterer vidste alle nærmest i hvilken rækkefølge folk ville blive valgt. De uduelige blev kun modvilligt taget med på holdet.

Ledigang vil sige, at man intet formål har. Den, der er ledig, er overflødig. Sådan var det også i skolen, når vi valgte fodboldhold. Det var faktisk en ulempe at have de sidste med på holdet. Men vi havde jo lært, at alle skulle være med.

Det er væsentligt, at man har et formål i livet. I dag skal vi selv finde ud af, hvad vores formål er. I og med at arbejdslivet er så definerende for vores identitet i dag, så kommer arbejdet måske til at udgøre det væsentligste formål med vores liv. I hvert fald når vi taler med andre om hvad vi laver. Og den der så er ledig eller arbejdsløs, føler sig dermed ofte overflødig, som om den lediges livsformål er fjernet.

Ledighed er roden til – om ikke alt ondt – så i hvert fald ondt. For når der ikke synes at være nogen der har brug for én eller noget sted man kan gøre en forskel for nogen, hvad så, er man så noget værd? Ja, det er man selvfølgelig. Men at holde ledigheden ud og stå der på torvet og vente på at nogen kan bruge én, det er noget helt andet end sådan teoretisk at forholde sig til hvad et menneske er værd.

Hvis man ikke har været ledig for nylig eller har manglet nogen, der havde brug for en, så kan man måske tænke på følelsen af at sidde på en café og vente på, at den man vil træffe dukker op. Man sidder der – og begynder pludselig at tænke på, om de andre mon tror, at man sidder der alene.

At man er én ingen har brug for. Så hiver man mobilen frem i en ruf for at dække sig ind under, at der er noget eller nogen nede i den der telefon, der har brug for en. Nogen beskeder der bare skal besvares lige nu eller hvad man nu ellers kan bilde sig ind for at føle sig lidt vigtig.

Havde de ledige på torvet i Palæstina haft smartphones havde de uden tvivl stået med næsen i dem, for det er ikke rart, at andre kan se, at man er ledig. At ingen har kaldt.

Jeg tror, vi kender det alle sammen? Tomheden, formålsløsheden – når ingen kalder. Hvad er vi så værd?

Men vingårdejereren kalder, og han er meget ihærdig. Han kalder utrætteligt. Fem gange på én dag går han til torvet for at lede efter arbejdere til sin vingård. Tidligt om morgenen, og ved den tredje, sjette, niende, ja endda ved den ellefte time, da dagen næsten er forbi, søger han efter arbejdere; og det er som om, han er forbløffet over, at der endnu står nogen ved den ellefte time. Han spørger dem: Hvorfor har I stået ledige her hele dagen? Tja, der er ingen, der har lejet dem, ingen har kaldt. Men vingårdsejeren hyrer også de sidste arbejdere. Der ligger næppe grundige cost-

benefit analyser bag ansættelsen af de sidste; og det er jo fordi, det er selve kaldelsen, der er pointen med fortællingen. Betalingen, der ene denar, en dagløn, kan ikke være anderledes, for Gud kender kun én løn, den fulde løn. Og det er Gud selv.

Vingården er et billede på livet. Vi er med lignelsens ord kaldet til livet af Gud. Trækker du vejret, så er der kaldt på dig. Der er et dagsværk til dig.

Kald er et gammelt ord, som antyder, at vi står i forbindelse med noget større. Vi går ikke ud i vingården uden at skylde nogen noget. Et kald skylder man et svar. Forestillingen om at ”man skal opfinde og skabe sig selv” – den gælder ikke her, det er vrøvl og tomhed.

Når man som præst får job siger man, at man er kaldet til at være præst der og der. Nogen har brug for en – det er flotte ord at begynde et arbejdsliv på. Det fuldstændig samme gælder for andre job – og livsroller i det hele taget. Det siges bare ikke altid så tydeligt. Familierollerne – som nybagte forældre mærker man ganske bogstaveligt at nogen kalder. Dag og nat. Men der er også tusind andre kald, der leder ind

i vingården. Der er for eksempel det menneske, der kalder på hjælp; måske står nøden malet i ansigtet på det menneske, og det tør ikke selv forme ordene på sine læber, som det sidder der på torvet, i bussen, i venteværelset eller andre steder; men det er ledigt og har brug for at høre et kald, som det kan svare på. Så er det et kald, at bringe kaldet frem, så at sige...

Betalingen er den samme for alle. Gud kender kun én og den samme løn. Den fulde løn som er Gud selv. Hvad betyder det?

Da Gud gav sig selv til mennesker lod han sig føde som et lille barn, som Jesus. Han lagde sit liv i menneskehænder. En denar. Jesus viste os, hvem Gud er. Han gik til dem ingen havde kaldt på – og kaldte på dem. Alle dem, der bliver valgt sidst i fodbold. Alle dem der står ledige helt til det sidste. De blev de første hos ham.

Kaldet og lønnen, den ene denar, den fulde løn, den får vi i dåben. Al den rigdom og al den retfærdighed, der går over vores forstand, både over en babys forstand og over en voksen-forstand.

Se, her er et liv til dig! Du skal ikke gå ledig; du har et livskald, som du skal svare på. Der er et formål med dit liv. Tænk, det bliver vi givet, og ved dåben fortæller vi, at lønnen er Guds kærlighed, også selvom vi først blev kaldet i ellefte time og troede, at ingen kunne bruge os. Amen.

Lovprisning

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden,
som det var i begyndelsen,
således også nu og altid
og i al evighed. Amen.

Kirkebøn

Himmelske Gud, evige far!

Kald på os. Kald os ind til livet. Kald os gennem verdens larm og krav og vis os, at der er et formål med vores liv. Kald os hen til vores næste; lad os se dit kald i det forkrampede ansigt, der ikke tør forme det sværeste ord af alle på sine læber: Hjælp!

Forvandl vores gråvej, så det ikke tager modet fra os, men giver os mod til at søge hen til dem, vi har brug for. Forvandl vores angst, så vi selv i angsten forstår, at vi er elsket af dig, og at intet kan rive os ud af din kærlighed.

Vor Herre og Gud! Gør os forstandige. Forkynd for dem, der har fået magt og ansvar og viden betroet, at intet liv er for småt at tage vare på, og intet menneske er så vigtigt, at det ikke skal tjene andre.

Vær hos os, når vi skal dø. Forbarm dig over os, giv os ikke løn som forskyldt, men skænk os en glædelig opstandelse til det evige liv. Fadervor. Amen.